

III. International Mediterranean Forest and Environment Symposium

TRABZON ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE BAĞLI İLLERDE YAPILAN AĞAÇLANDIRMA VE REHABİLİTASYON ÇALIŞMALARININ ORMANLIK ALANLAR İLE İLİŞKİLERİNİN İRDELENMESİ

Murat Han Ertuğrul^{1}, Nuray Kahyaoğlu¹, Selim Karahan¹ ve Engin Güvendi¹*

¹Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün Meslek Yüksekokulu, Ormanlık ve Orman Ürünleri Bölümü, Gümüşhane, Türkiye

*Sorumlu yazar: mertugrul@gumushane.edu.tr

ÖZET

Türkiye’de genel olarak orman alanları genişlemekte ve bu nedenle yapılan ağaçlandırma faaliyetleri ve rehabilitasyon faaliyetleri daha fazla önem kazanmaktadır. Bu çalışmada Trabzon Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı olan illerde yapılan ağaçlandırma ve rehabilitasyon faaliyetlerinin ormanlık alanlar üzerindeki etkisinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Orman Genel Müdürlüğü’nün yayınlamış olduğu ormancılık istatistikleri yardımıyla 2013-2018 yılları arasında gerçekleşen bahsi geçen faaliyetlerin miktarı tespit edilip çalışma gerçekleştirilmiştir. Genel olarak ormanlık alanların artmasıyla normal ve boşluklu kapalı ormanların arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca orman sahalarının az olduğu Gümüşhane ve Bayburt gibi illerde rehabilitasyon ve ağaçlandırma faaliyetlerinin maksimum seviyede olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırma neticesinde ormanlık alanların sadece ağaçlandırma ve rehabilitasyon faaliyetlerine bağlı olarak artmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağaçlandırma, Rehabilitasyon, Orman Alanları

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FORESTING AND REHABILITATION WORKS IN TRABZON FOREST REGIONAL DIRECTORATE PROVINCES

ABSTRACT

Overall forest area is expanding in Turkey and therefore, afforestation activities and rehabilitation activities are becoming more and more important. In this study, it is aimed to examine the effect of afforestation and rehabilitation activities on forest areas in provinces connected to Trabzon Regional Directorate of Forestry. With the help of forestry statistics published by the General Directorate of Forestry, the amount of the activities realized between 2013-2018 was determined and the study was carried out. In general, normal and hollow covered forests increased with increasing forest areas. In addition, rehabilitation and afforestation activities were found to be at maximum level in provinces such as Gümüşhane and Bayburt where forest areas are scarce. As a result of the research, it was determined that forested areas did not increase only due to afforestation and rehabilitation activities.

Keywords: Reforestation, Rehabilitation, Forest Areas

1. GİRİŞ

Ormanlar geçmişten günümüze kadar geçen süre içerisinde bilinçli ve bilinçsiz olarak yapılan aşırı yararlanmalar sonucunda yaklaşık %54 kadar ekonomik, sosyal ve kolektif-kültürel işlevini kaybetmiştir (Akpınar ve Şevik,2017). Bu durum neticesinde yapılan ve yapılması planlanan rehabilitasyon ve ağaçlandırma çalışmaları önemini artırmıştır. Nitekim piyasanın odun ürününe ihtiyacı, ülkemizde yaşayan insanların doğaya olan sevgisi ve rekreasyon alanlarına olan ihtiyacı bu çalışmalara hız kazandırmıştır. Bu çalışmalar neticesinde mevcut orman alanlarımız gün geçtikçe artmıştır.

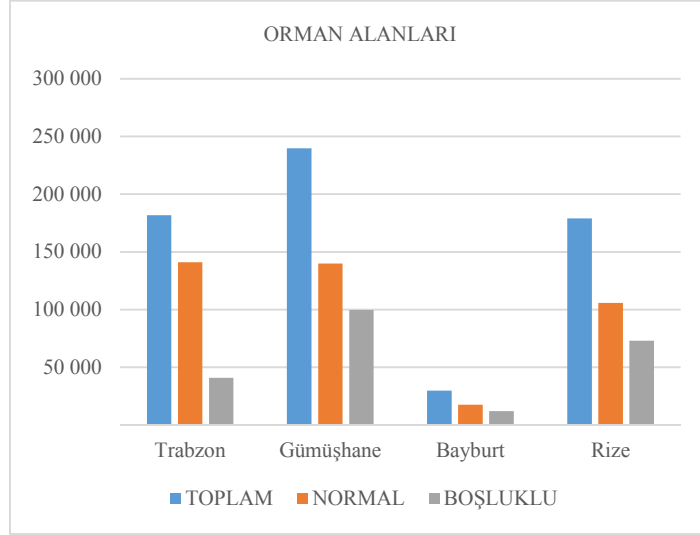
Ormanlar yayılış gösterdikleri alanlarda hava kirliliğini ve gürültüyü azaltmakta (Papinchak vd., 2009; Tani ve Hewitt, 2009), insanların psikolojik durumlarını iyileştirmekte, (Lohr, 1996; Chang ve Chen, 2005), erozyonu önlemekte (Turna and Guney, 2009), rüzgarın hızını azaltıcı etkilerde bulunmakta, (Talay vd., 2010) ve önemli bir ekonomik kaynak sağlamaktadır (Tokcan ve Kınış, 2006). Bu nedenle varlıklarının sürdürülebilirliği için ormanların korunması, geliştirilmesi ve mevcut bozuk sahaların rehabilite edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü (OBM)’ne bağlı illerde daha önce yapılan ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarının değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmanın Trabzon OBM’nde yapılmasının temel sebebi Rize ve Trabzon gibi verimli orman alanları ve doğal güzelliklere sahip illerin yanı sıra verimli orman alanları bakımından Gümüşhane ve Bayburt gibi fakir olan yörelerin bir arada bulunmasıdır.

2. MATERYAL VE METOD

Çalışma gerçekleştirilirken Orman Genel Müdürlüğü'nün yayınlamış olduğu 2018 istatistiklerinden yararlanılmıştır. Ormanlık alanların yıllar içerisinde ne şekilde arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca ormanlık alanların artmasına hangi faaliyetlerin daha fazla etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma evreni olarak Trabzon OBM belirlenmiştir.

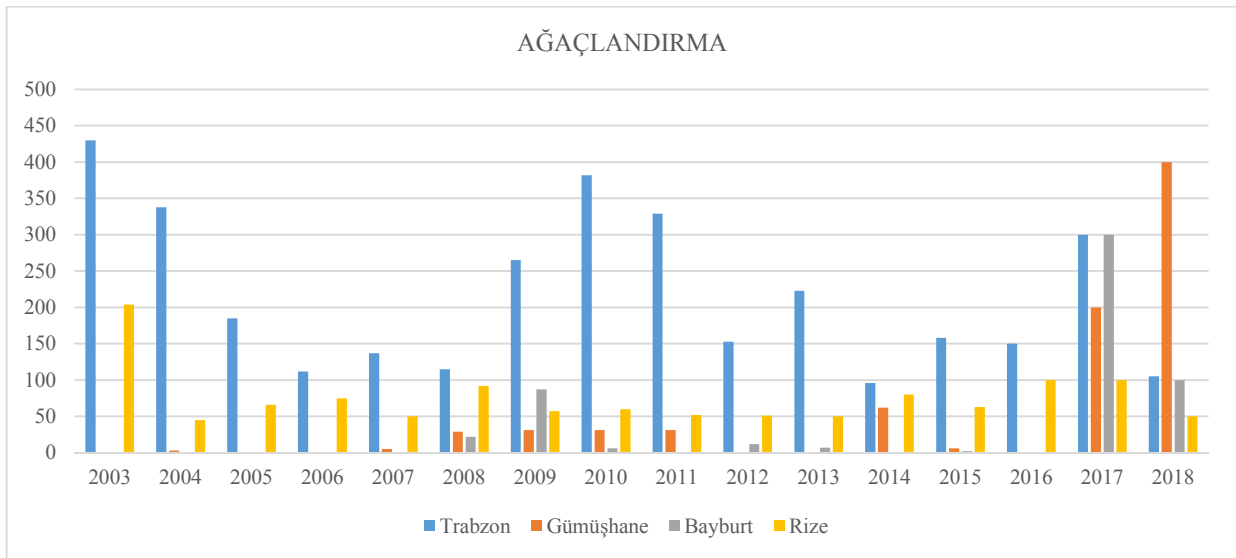
3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan araştırma neticesinde Trabzon OBM'ne bağlı illerdeki toplam,normal ve boşluklu kapalı orman alanları Grafik 1'le verilmiştir.

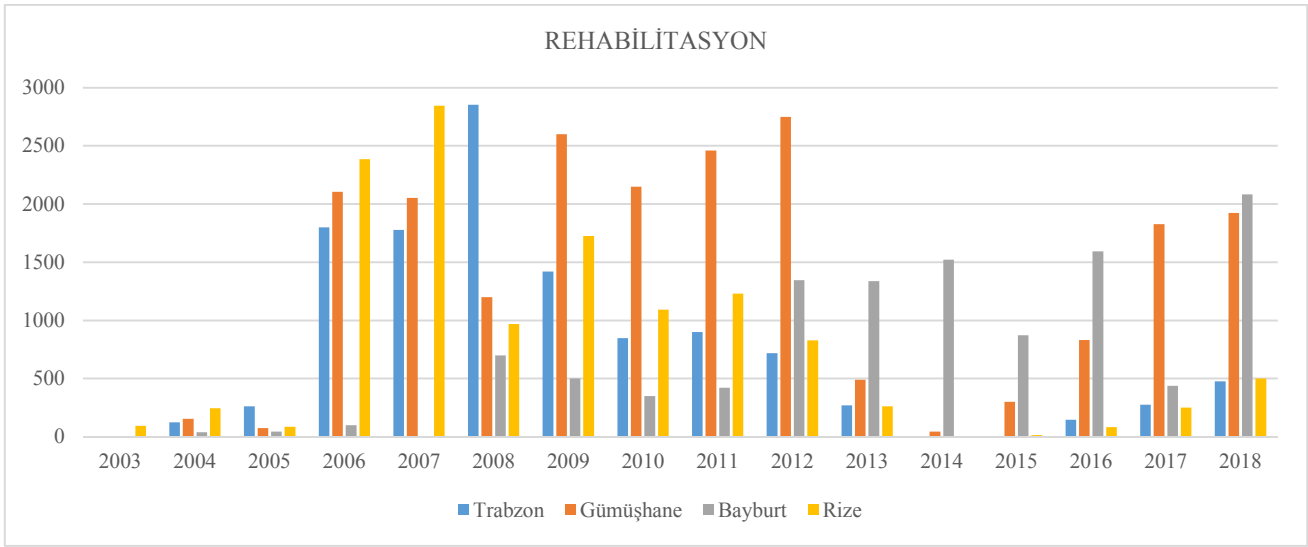
Şekil 1. Trabzon OBM'ne Bağlı İllerdeki Ormanlık Alan Dağılımları

Şekil 1'e göre Trabzon OBM'ne bağlı en az orman alanına sahip şehir 29 793 ha ile Bayburt'tur. Bu orman alanının 17 722 hektarı normal kapalılığa sahip iken 12 071 hektarı ise boşluklu kapalılığa sahiptir. Bölge müdürlüğüne ait en fazla orman alanı ise 239 577 ha ile Gümüşhane iline aittir. Fakat bu orman alanının yaklaşık olarak %42'si boşluklu kapalılığa sahiptir. Toplam orman alanları birbirine yakın olan iki ilden Trabzon'un 181 842 ha ve Rize'nin ise 178 949 ha orman alanına sahip olduğu belirlenmiştir. Verimli orman alanı değerlendirildiğinde en fazla alana sahip olan il Trabzon'dur. Trabzon iline ait orman alanlarının %78'inin normal kapalılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Trabzon OBM'nün genel orman alanına bakıldığında %64'ünün normal kapalılıkta ve %36'sının boşluklu kapalılıkta olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Trabzon OBM'nün Türkiye'deki orman alanlarıyla kıyaslandığında ortalamanın üzerinde bir normal kapalı orman alanına sahip olduğu saptanmıştır.

Şekil 2. Trabzon OBM'ne Bağlı İllerdeki Ağaçlandırma Çalışmalarının Yıllar Bazında Dağılımları

Şekil 2'deki ağaçlandırma verilerine bakıldığında 2018 yılına kadar önemli boyutlarda ağaçlandırma çalışmasının Trabzon ve Rize illerinde gerçekleştiği belirlenmiştir. 2003-20018 yılları arasında Trabzon ilinde ağaçlandırmaya konu edilen alan toplamda 3 478 ha ve Rize ilinde ise bu alan 1 195 ha'a ulaşmıştır. En az ağaçlandırma çalışmasının yapıldığı iller ise 536 ha ile Bayburt ve 800 ha ile Gümüşhane olmuştur. Fakat son yıllar göz önüne alındığında ağırlıklı olarak ağaçlandırma çalışmalarının Bayburt ve Gümüşhane gibi verimli orman alan miktarları az olan illerde yapılmaya başlandığı belirlenmiştir. 2017 yılında Bayburt ilinde toplamda 300 ha ve Gümüşhane ilinde ise 200 ha alan ağaçlandırma çalışmalarına konu edilmiştir. Bu miktarlar 2018 yılında Bayburt'ta 100 ha ve Gümüşhane'de 400 ha alana ulaşmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde Gümüşhane ve Bayburt illerinde 2003-2018 yılları arasında yapılan toplam ağaçlandırma faaliyetlerinin %75'i 2017 ve 2018 yıllarında gerçekleştiği belirlenmiştir.

Şekil 3. Trabzon OBM'ne Bağlı İllerdeki Rehabilitasyon Çalışmalarının Yıllar Bazında Dağılımları

Yapılan araştırma neticesinde 2003-2018 yılları arasına ilişkin rehabilitasyon çalışmalarına göre Trabzon OBM'ne bağlı illerde en fazla rehabilitasyon çalışması yapılan ilin 20 959 ha alan ile Gümüşhane olduğu belirlenmiştir. Fakat Şekil 3'e göre 2018 yılında en fazla rehabilitasyon çalışmasının Bayburt ilinde 2084 ha alan ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 2018 yılında yapılan rehabilitasyon çalışmaları dikkate alındığında toplam çalışmanın %10'u Trabzon'da, %10'u Rize'de, %38'i Gümüşhane'de ve %42'si Bayburt'ta gerçekleştirilmiştir. 2003-2018 yılları arasında Trabzon OBM'ne bağlı illerde en fazla rehabilitasyon çalışması yapılan yılın 2008 ve Trabzon ili 2854 ha alan ile gerçekleştiği belirlenmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırma neticesinde Trabzon OBM'ne bağlı illerde orman alanlarının arttığı tespit edilmiştir. Bu artış hem normal kapalı ormanlarda hem de boşluklu kapalı ormanlarda gözlemlenmiştir. Bu durumun nedeni orman işletmelerinin geçmişte orman sayılan alanları da zamanla kendi bünyesine geçirmeye başladığı ile açıklanabilir. Ayrıca yapılan rehabilitasyon ve ağaçlandırma çalışmalarında ki artış miktarı göz önüne alındığında gelecekte yapılması planlanan çalışmaların olduğu da söylenebilir. Halka aşlanmak istenen doğa ve orman sevgisinin de başarılı olduğu düşünüldüğünde verimli ormanların, ağaçlandırma alanlarının ve rehabilitasyon alanlarının artması beklenen bir sonuç olmaktadır.

En fazla rehabilitasyon alanına sahip ilin Gümüşhane olması, sahip olduğu boşluklu kapalı orman alanı ve yöreye yakın olan Bayburt Orman Fidanlığı'nın fidan üretim başarısı ile açıklanabilmektedir. Ayrıca bu başarının son yıllarda Bayburt'ta gerçekleşen ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarına da olumlu bir katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Genel olarak ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarının son yıllarda Gümüşhane ve Bayburt illerinde arttığı tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni geçmiş yıllarda kuzey illerde yapılan ağaçlandırma çalışmalarının başarıları ve buna bağlı olarak elde edilen tecrübenin daha güney illerde değerlendirilmek istenmesi olarak açıklanabilir. Ayrıca Trabzon ve Rize gibi normal kapalı ormanların oluşumuna elverişli sahalarda artık ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışması yapılabilecek alanların az olmasının da bu durumu etkilediği söylenebilir.

Artış göstermekte olan normal ve boşluklu kapalı orman alanlarında yapılacak olan ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmaları sırasında ormancılığın yalnızca odun ürünü elde edilecek amaçlara uygun değil aynı zamanda biyolojik çeşitliliğin korunmasını da gözeterek şekilde uygulanması gerekmektedir. Yapılacak olan bu çalışmalar sırasında yöre de mevcut olan endemik bitki türlerinin neslini riske atacak çalışmalardan kaçınılmalıdır. Bu nedenle özellikle ağaçlandırma çalışmaları sırasında farklı ormancılık anabilim dallarının birlikte çalışması gerekmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Akpınar, H., Şevik, H., 2017. Kastamonu Yöresinde 2006-2015 Yılları Arasında Yapılan Ağaçlandırma Çalışmalarının Değerlendirilmesi. Uluslararası Taşköprü Pompeipolis Bilim Kültür Sanat Araştırmaları Sempozyumu.
- Chang, C., Chen, P., 2005. Human response to window views and indoor plants in the workplace. HortScience. 40: 1354-1359.
- Lohr, VI., Pearson-Mims C.H., 1996. Goodwin GK: Interior plants may improve worker productivity and reduce stress in a windowless environment. Journal of Environmental Horticultural. 14: 97-100.
- Papinchak, H., Holcomb, E.J., Orendovici, B.T., Decoteau, D.R.,2009. Effectiveness of houseplants in reducing the indoor air pollutant ozone. HortTechnology. 19 (2): 286-290.
- Tani, A., Hewitt C.N., 2009. Uptake of aldehydes & ketones at typical indoor concentrations by houseplants. Environmental Science and Technology. 43(21): 8338-8343.
- Tokcan, M., Kınış, S.,2006. Bolu İlinde Odun Dışı Orman Ürünlerinin Tespiti ve Değerlendirilmesi. I. Uluslararası Odun Dışı Orman ürünleri sempozyumu. 1-4 Kasım 2006, Trabzon.
- Turna İ., Güney, D. 2009. Altitudinal Variation of Some Morphological Characters of Scots Pine (*Pinus sylvestris* L.) in Turkey. African Journal of Biotechnology. 8(2):202-208.